

Список використаних джерел:

1. Бакун О.В. Громадянин як суб'єкт податкових правовідносин в умовах переходу до ринкової економіки. Автореферат на здобуття наукового ступеня. Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2000. 16 с.
2. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
3. Кучерявенко М.П. Податкові процедури: правова природа і класифікація. Монографія. Київ : Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. 460 с.
4. Податковий кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
5. Теремецький В.І. Поняття адміністративно-правового регулювання в сфері податкових правовідносин. Держава та регіони. Серія «Право». 2012. С. 50–54.
6. Хатнюк Н.С. Система податкових правовідносин: проблеми теорії та практики правового забезпечення : монографія / за заг. ред. д. ю. н., професора, заслуженого юриста України В. І. Литвиненка. Київ : «Видавництво Людмила», 2018. 464 с.

Сєдих Ю.О.

студентка,

Науковий керівник: Фокша Л.В.

доцент,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА ПОДАТКУ ЯК ЇЇ СКЛАДОВОГО ЕЛЕМЕНТУ

У наш час з упевненістю можна стверджувати, що податкова система є чи не найважливішим економічним регулятором, базисною основою фінансового механізму державного регулювання економіки. Ефективна податкова система є одним з ключових умов економічного благополуччя держави, забезпечуючи не тільки поповнення державного бюджету, а й збереження соціальної стабільності.

Досліджуючи поняття «податкова система» необхідно всебічно дослідити сутнісний зміст даної категорії. Відповідно до досліджень В.Пушкарьова податкову систему слід розглядати як сукупність податків, що справляються в державі, форми і методи їх побудови, методи обрахування податків і податковий контроль [1, с. 151]. Відповідно до Податкового кодексу України, податкова система являє собою сукупність податків та зборів, що справляються в установленому порядку [2].

На думку Соколовської А., при визначенні податкової системи необхідно звернути увагу на основну ознаку – системність, тобто податкова система розглядається як сукупність установлених у країні податків, які мають бути взаємопов'язані, органічно доповнювати один одного, не входить в суперечність із системою в цілому та іншими її елементами [3, с. 42].

Податком є фінансове зобов'язання, яке закон накладає на платника податків і яке підлягає виконанню в порядку, розмірі та строки, передбачені законом. Сукупність стягнутих у державі податків, зборів, мит та інших платежів утворюють податкову систему. Це поняття охоплює також і звід законів, що регулюють порядок і правила оподаткування, а також структуру і функції державних податкових органів.

Податкова система повинна відповідати таким основним принципам як: обов'язковість, рівномірність і справедливість по відношенню до всіх платників податків, загальність, адміністративна простота, гнучкість, стабільність, ефективність, неоподатковуваний мінімум доходів, платоспроможність, достатність [4, с. 88].

Податкова система базується на нормативних правових актах держави, які встановлюють конкретні методи побудови і справляння податків. Податковий Кодекс України займає особливе місце в системі податкового законодавства. Зокрема, тільки їм можуть встановлюватися види податків і зборів; підстави виникнення (зміни, припинення) та порядок виконання обов'язків щодо сплати податків і зборів; принципи встановлення, введення податків і зборів; права та обов'язки платників податків, податкових органів та інших

учасників податкових відносин; форми і методи податкового контролю; порядок оскарження актів податкових органів і дій (бездіяльності) посадових осіб. Податкова система України передбачає комплексну взаємодію всіх елементів, що утворюють її структуру.

До елементів податкової системи України належать: податки і збори, платники, нормативно-правова база та органи державної влади в податковій сфері [3]. Крім того, до елементів податкової системи відносять принципи її організації і функціонування, форми і методи податкового контролю та відповідальності за порушення, а також норми податкового права.

Держава за допомогою податків здійснює вплив на всі державно-правові процеси, в тому числі, й економічні процеси. Як одне з головних завдань податку, можна визначити наступне, впливати через систему податкових ставок і пільг на процес суспільного виробництва в країні: тим самим сприяти розширенню або скороченню розвитку певних галузей, підвищенню або зниженню платоспроможного попиту населення країни, впливати на економічну активність підприємців, збалансувати платоспроможний попит і пропозицію, регулювати кількість грошей в обігу.

Платник податків зобов'язаний оплачувати тільки передбачені законом державні та місцеві податки. Державними є податки що надходять до державного бюджету, у свою чергу місцевими є податки що надходять до бюджету місцевих самоврядувань.

Податкова система охоплює різні види податків. В основу їх класифікації покладені різні ознаки. Основну групу становлять прямі та непрямі податки. Прямі податки призначаються безпосередньо на дохід та майно (пряма форма оподаткування). До непрямих податків належать податки на товари та послуги, що входять до ціни товару або включені в тариф на послуги. Власник товару чи послуги, реалізуючи їх, отримує податкові суми, котрі перераховуються державі (непряма форма оподаткування) [5].

Так, прямий податок представляє безпосереднє вилучення з доходу або вартості майна. До нього відносяться прибуткові податки,

податки на прибуток, внески до фондів соціального страхування, податки на майно (земельний податок, податок на будинки), на операції з цінними паперами, на спадщину та дарування. Основна функція прямих податків – регулююча, зміст якої полягає в регулюванні за допомогою податкових механізмів відтворювального процесу, темпів накопичення капіталу, рівня платоспроможного попиту населення.

Непрямий податок представляє приховане вилучення доходу через його включення в ціни на товари, що продаються. Зараз в Україні існує три види непрямих податків: акцизний податок, податок на додану вартість і мито. Вони є складовою частиною вартості будь-якого товару або послуги, яка існує на ринку. Тому їх розмір впливає на динаміку цінової політики. Відповідно до міжнародної практики до непрямих податків відносять митні збори, акциз, податок на додану вартість (ПДВ). Непрямий податок постає як ціноутворюючий фактор. Основна функція непрямих податків – фіскальна, тобто формування доходів бюджету.

Кожен з цих видів податків має свої переваги і недоліки з точки зору як держави, зацікавленої в отриманні податків і підтримці економічної і соціальної стабільності в суспільстві, так і платників податків.

Підводячи підсумок, варто зазначити, що наразі серед безлічі економічних важелів, за допомогою яких держава впливає на ринкову економіку, важливе місце займають податки. Податкова система являє собою комплекс податків і зборів, які стягуються з суб'єктів господарювання і простих громадян відповідно до Податкового кодексу [5]. Податкова система за своєю суттю повинна бути не просто «сукупністю податків і зборів», а саме системою, тобто сукупністю взаємозбалансованих податкових платежів. Тобто, іншими словами, організація і структура податкової системи повинні характеризувати рівень розвитку економіки держави.

При удосконаленні податкової системи необхідно брати до уваги досвід інших країн для вдосконалення, як існуючої податкової системи, так і системи заходів відповідальності за порушення

податкового законодавства. Необхідна така податкова система, яка б не гальмувала розвиток держави, а була потужним імпульсом до підйому економіки країни і відповідала фундаментальним принципам оподаткування.

Список використаних джерел:

1. Пушкарева В.М. История финансовой мысли и политики налогов. ИНФРА, 1996. 191 с.
2. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верхов. Ради України*. 2011. № 13–14. № 15–16. № 17. С. 112.
3. Федоров В.М., Опарін В.М., П'ятаченко Г.О. Податкова система України : підручник. Київ : Либідь, 1994. С. 464
4. Василик О.Д. Податкова система України: навч. посібник. Київ : Поліграфкнига, 2004. С. 478
5. Кучерявенко М.П. Податкове право України. Харків : Право, 2012. С. 527.